

Turizm Araştırmalarının Entelektüel Yapısının ve Performansının Değerlendirilmesi*

Ekrem Aydın^{1**}

¹ Artvin Çoruh Üniversitesi, Arhavi Meslek Yüksekokulu, Artvin, Türkiye, ekremaydin@artvin.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2181-6984

Öz

Bu çalışmada turizm alanında son 3 yıl içerisinde yayımlanan dokümanların performansı ve entelektüel yapısı belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla WoS veri tabanında bulunan 4755 doküman bibliyometrik yöntemle analiz edilmiştir. Vosviewer yazılımı kullanılarak bibliyometrik eşleme ve kelime ortaklığı analizleri yapılmıştır. Araştırma sonuçları 2019-2021 yılları arası en verimli ve etkin ülke, yazar, kurum ve dokümanlarını göstermektedir. Ayrıca alanın en baskın konuları ve geleceğe yönelik araştırma alanlarına ilişkin çıkarımlar sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bibliyometrik Analiz, Bibliyometrik Eşleşme, Kelime Birlikteliği Analizi, Turizm

Evaluation of the Intellectual Structure and Performance of Tourism Research

Abstract

This study presents the performance and intellectual structure of the tourism field in the period of the last three years. In the line with this purpose, 4755 documents in the WoS database were analyzed by bibliometric method. Bibliometric coupling and co-word analyze were performed using Vosviewer software. The results of the research show the most efficient and effective countries, authors, institutions, and documents of the field in the last 3 years. In addition, the most dominant topics of the field and implications for future research areas are presented.

Keywords: Bibliometric Analysis, Bibliometric Coupling, Co-Word Analysis, Tourism

Araştırma Makalesi

Cilt 6, Sayı Ek.2, 2022
ss. 7-24

Gönderim : 08.11.2021
1. Düzeltme: 04.02.2022
Kabul Tarihi: 15.02.2022

Research Article

Vol 6, No Additional 2, 2022
pp. 7-24

Received : 08.11.2021
Revision1: 04.02.2022
Accepted: 15.02.2022

Önerilen Atıf/Suggested Citation

Aydın, E. (2022). Turizm Araştırmalarının Entelektüel Yapısının ve Performansının Değerlendirilmesi. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(Ek.2), 7-24.

*Bu çalışma, 15-17 Ekim 2021 tarihlerinde gerçekleştirilen 21. Ulusal Turizm Kongresi'nde sunulmuştur.

**Sorumlu yazar e-posta: ekremaydin@artvin.edu.tr

GİRİŐ

Turizmin ulusal ve yerel ekonomiler için artan önemi, kültürel ve sosyolojik etkileri bir disiplin olarak gelişmesini sağlamış, firmalar ve hükümetler bu alana büyük önem göstermiştir. Yöneticiler en üst performansı almak için geliştirilen stratejileri uygulamışlardır. Sektöre olan bu ilgi akademisyenlerin de ilgisini çekmiş ve yayın sayılarının artmasını sağlamıştır (Güzeller ve Çeliker 2018; Köseoglu, Sehitoglu, ve Parnell, 2015). Bununla birlikte turizm alanının gelmiş olduğu olgunluk düzeyi hala belirsizliğini korumaktadır. Bu noktada hem nitel hem de nicel açılardan bu alanın olgunluk seviyesini gösteren bibliyometrik çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır (Köseoglu vd., 2015). Bibliyometrik araştırmalar belli bir alandaki araştırmaların kalitesini belirlemeyi ve alanın gelecekteki eğilimini ve önemli kavramlarını değerlendirmeyi sağlaması açısından gerekli görülmektedir (Güzeller ve Çeliker, 2018).

Turizm araştırmaları içerisinde bibliyometri çalışmaları önemli bir yer edinmektedir (Michael Hall, 2011). En verimli dergi, kurum, doküman ve ülkeleri belirlemek ve alandaki araştırma eğilimlerini değerlendirmek için turizm literatürünün olgunluk düzeyini gösteren (Benckendorff ve Zehrer, 2013; Habibi, Jamali ve Ale Ebrahim, 2021; Jiang, Ritchie ve Benckendorff, 2019; Merigó, Mulet-Forteza, Martorell, ve Merigó-Lindahl, 2020; Sainaghi, Köseoglu, d'Angella, ve Lawerh Tehheh, 2019; Sigala, Kumar, Donthu, Sureka ve Joshi, 2021; Singh, Sibi, Sharma, vd., 2021) bibliyometrik araştırmalar yapılmıştır. Bununla birlikte, genel olarak turizm literatürünün olgunluk düzeyine odaklanan (Güzeller ve Çeliker, 2018; Koseoglu, Rahimi, Okumus ve Liu, 2016; Strandberg, Nath, Hemmatdar ve Jahwash, 2018) az çalışma bulunmaktadır. Ayrıca, diğer disiplinlere kıyasla turizm araştırmaları dağınık bir görünüm sergilemektedir (Koseoglu vd., 2016). İlaveten Covid-19 pandemisinin turizm sektörü üzerindeki olumsuz etkilerine çözüm üretmek amacıyla akademisyenler her gün çok sayıda makale yayımlamışlardır (Casado-Aranda, Sánchez-Fernández ve Bastidas-Manzano, 2021). Bu nedenle hala bibliyometrik çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu çerçevede bu çalışmada Web of Science Core Collection (WoS) veri tabanında *Hospitality, Leisure, Sport & Tourism (Web of Science Categories)* kategorisinde ilk çeyrekte (Q1) yer alan ve Sosyal Bilimler Atıf Dizinindeki (SSCI) dergilerde 2019-2021 döneminde yayımlanan dokümanların bibliyometrik analizi yapılmıştır. Araştırmada şu sorulara cevap aranmaktadır;

- *Alanın en verimli ve etkili araştırmacıları, ülkeleri ve kurumları hangileridir?*
- *Hangi araştırmacılar, ülkeler ve kurumlar benzer çalışmalar yapmıştır?*
- *En etkili araştırmalar hangileridir?*
- *En etkili araştırmalara göre hangi konu başlıkları ön plana çıkmaktadır?*
- *Alanda en baskın konular nelerdir?*
- *Geleceğe yönelik hangi araştırma eğilimleri ön plana çıkmaktadır?*

Araştırma sorularına cevap bulmak için VOSviewer 1.6.17 yazılımından faydalanılarak bibliyometrik eşleşme (bibliographic coupling) ve kelime birlikteliği (co-occurrence of keywords) analizleri yapılmıştır. Bu araştırma sorularına verilecek cevaplar özellikle genç araştırmacılara hem alanın en önemli araştırmacı, dergi ve yayınlarını görmelerini sağlaması hem de ilgi duydukları alana göre işbirliği yapabilecekleri araştırmacıları görmeleri açısından önemlidir.

Araştırmanın bundan sonraki bölümü şu şekilde dizayn edilmiştir; ilk olarak turizm literatürünü konu edinen bibliyometrik araştırmaların bir sentezi sunulmuştur. İkinci olarak araştırma yöntemine ve ardından araştırma bulgularına yer verilmiştir. Son olarak ise araştırma bulgularından elde edilen sonuçlar eşliğinde araştırmanın önemli etkileri sunulmuş ve gelecek çalışmalara öneriler geliştirilmiştir.

Literatür

Hall (2011), bibliyometrik analizin turizm araştırmalarında daha çok dergilerin ve bu dergilerde yayın yapanların değerlendirilmesinde kullanıldığını ifade etmektedir. Bunun yanında, turizm alanında bibliyometrik araştırmalar dergi değerlendirme ve sıralama çalışmaları, makale tanımlama çalışmaları, içerik analizi, atıf analizi, disiplin ilişkisi analizi ve ülke araştırma analizi olarak da gruplandırılmaktadır (Köseoğlu vd., 2016; Köseoğlu vd., 2015). Bu çalışma ise yapılan literatür incelemesine göre turizm alanındaki bibliyometrik çalışmaları üç gruba ayırmaktadır; ilk grup dergilerinin kendi performanslarını görmeleri açısından yapılan çalışmalardan oluşmaktadır. İkinci grup, turizm endüstrisinin alt disiplinlerini konu edinmektedir. Üçüncü grup ise genel olarak turizm alanını konu edinmektedir.

Birinci grup Contemporary Hospitality Management (Ali, Park, Kwon ve Chae, 2019), International Journal of Hospitality Management (García-Lillo, Úbeda-García ve Marco-Lajara, 2016; Martorell Cunill, Socías Salvá, Otero Gonzalez ve Mulet-Forteza, 2019), Asia Pacific Journal of Tourism Research (Güzeller ve Çeliker, 2019), Tourism Geographies (Merigó, Mulet-Forteza, Valencia ve Lew, 2019), International Journal of Contemporary Hospitality Management (Mulet-Forteza, Genovart-Balaguer, Merigó ve Mauleon-Mendez, 2019), Journal of Travel and Tourism Marketing (Mulet-Forteza, Martorell-Cunill, Merigó, Genovart-Balaguer ve Mauleon-Mendez, 2018), Journal of Hospitality and Tourism Management (Sigala vd., 2021), Journal of Quality Assurance in Hospitality & Tourism (Singh, Sibi, Sharma, Tamang ve Singh, 2021) dergilerinin bibliyometrik analizlerinden oluşmaktadır. Bu çalışmaların doğrudan atıf, ortak atıf, bibliyometrik eşleşme, yayın sayısı, en verimli araştırmacılar, araştırmacıların coğrafik dağılımı, araştırma konularındaki eğilim gibi dergilerin entelektüel yapısını ve performansını belirlemeye yönelik olduğu görülmektedir.

İkinci grup akıllı turizm destinasyonları (Bastidas-Manzano, Sánchez-Fernández ve Casado-Aranda, 2021), miras turizmi (Bhowmik, 2021), turizm ve ekonomik etkileri (Comerio ve Strozzi, 2019), medikal turizm (Habibi vd., 2021), turizmde kriz ve afet yönetimi (Jiang vd., 2019), eko-turizm (Khanra, Dhir, Kaur ve Mäntymäki, 2021; Singh, Sibi, ve Sharma, 2021), turizmde yapay zekâ (Kırtıl ve Aşkun, 2021), sosyal medya (Leung, Sun ve Bai, 2017; Nusair, Butt ve Nikhashemi, 2019), içe yönelik (inbound)

turizm (Li, Huo, Shao, Zhao ve Huo vd., 2021), yavaş (slow) turizm (Mavric, Öğretmenoğlu ve Akova vd., 2021), sürdürülebilir turizm (Moyle, Moyle, Ruhanen, Weaver ve Hadinejad, 2020; Ruhanen, Weiler, Moyle ve McLennan, 2015), paylaşım ekonomisi (Mody, Hanks, ve Cheng 2021), yiyecek ve gastronomi (Okumus, Koseoglu ve Ma, 2018), turizmde güven (Palácios, de Almeida ve Sousa, 2021), çiftlik turizmi (Rauniyar, Awasthi, Kapoor ve Mishra, 2021) ve restoran araştırmaları (Rodríguez-López, Alcántara-Pilar, Del Barrio-García ve Muñoz-Leiva, 2020) gibi turizmin alt disiplinleri üzerine olmuştur. Bu çalışmalarda ele alınan konunun yıllar içerisindeki gelişim seyri, hangi dergi ve yazarların ön plana çıktığı, yazar işbirlikleri, araştırma eğilimleri ve ele alınan disiplinlerdeki niř alanların belirlenmesi ve en verimli yayının belirlenmesi gibi konulara odaklanıldığı görölmektedir.

Son olarak üçüncü grup genel olarak turizm araştırmalarının bibliyometrik resmini çekmeye yönelik olmuştur. Örneęin, Güzeller ve Çeliker, (2018) Türkiye merkezli ve diğer uluslararası düzeydeki yayınların karşılaştırmasını bibliyometrik analiz ile yapmuştur. Araştırmacılar dergi atıf raporuna (Journal Citation Report (JCR) 2016) göre ilk beř içerisinde yer alan (Tourism Management (TM), Journal of Travel Research (JTR), Journal of Sustainable Tourism (JST), Cornell Hospitality Quarterly (CHQ) and Annals of Tourism Research (ATR)) dergilerdeki yayınları incelemiştir. Bir diğer çalışmada Köseoğlu ve arkadaşları (2016) önemli turizm dergilerindeki bibliyometrik çalışmaların analizini yapmuşlardır. Araştırma sonuçları turizm dergilerindeki bibliyometrik çalışmaların 2008 yılından sonra arttığını göstermektedir. Yine Köseoglu ve arkadaşları (2015), başka bir bibliyometrik çalışmada turizm ve konaklama alanındaki bilgi birikiminin Türkiye’de nasıl bir gelişim gösterdiğini belirlemek için SSCI indeksli turizm dergilerini incelemişlerdir. Alana öncülük eden 14 dergiden 135 makaleyi incelemişlerdir. Araştırma sonuçları önemli araştırmacı, kurum ve yayınları göstermesi açısından önem taşımaktadır. Son olarak Merigó ve arkadaşları (2020) turizm alanındaki dergilerde yayımlanan ve en fazla atıf alan çalışmalarını bibliyometrik bir yaklaşımla sunmuştur. Ayrıca araştırmacılar alanın baskın araştırma konularını belirlemeye çalışmuşlardır. Araştırma sonuçları en verimli araştırmaları, dergileri ve yıllar itibari ile araştırmaların hangi konular üzerinde yoğunlaştığını göstermesi açısından değerlidir.

YÖNTEM

Bu çalışma anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri ile yürütölen bir çalışma olmaması ve deneysel, klinik ve retrospektif çalışmalar grubuna girmemesi sebebiyle, etik kurul izni gerektirmeyen çalışmalar arasında yer almaktadır. Önde gelen bilimsel dergilerde yayımlanan makaleler onaylanmış bilgi olarak kabul edilmektedir (Koseoglu vd., 2016; Ramos-Rodríguez ve Ruíz-Navarro, 2004). Bu nedenle bu çalışmada örneklem olarak öncü turizm dergileri seçilmiştir. Veriler elde edilirken iki aşamalı bir süreç izlenmiştir. Birinci aşamada Web of Science Core Collection (WoS) veri tabanından yer alan ve Konaklama, Eğlence, Spor ve Turizm (Hospitality, Leisure, Sport & Tourism) kategorisinde bulunan dergiler seçilmiştir. İkinci aşamada ise bu dergilerin SSCI index, Q1 grubu ve 2019-2021 dönemini

kapsaması koşulu getirilmiştir (Tablo 1). Bunun nedeni bu indexde taranan dergilerde yüksek standartlarda makaleler yayınlanmasıdır (Garrigos-Simon, Narangajavana-Kaosiri ve Narangajavana, 2019). Bu aşamalar sonucunda 11 dergi ve 4756 dokümana (Articles 4.266; Early Access 691; Review Articles 173; Editorial Materials 156; Book Reviews 94; Letters 52; Corrections 13; Biographical-Items 1; Retractions 1) ulaşılmıştır. Bir dokümanın analiz için uygun olmaması nedeniyle 4755 doküman analize alınmıştır.

Tablo 1. Araştırma Kapsamına Alınan Turizm Dergileri (2019-2021).

Sıra	Dergi	Etki faktörü	5 yıllık etki faktörü	Kategori
1	Journal of Travel Research	10.982	11.828	Q1
2	Tourism Management	10.967	13.134	Q1
3	International Journal of Hospitality Management	9.237	10.512	Q1
4	Annals of Tourism Research	9.011	11.951	Q1
5	Journal of Sustainable Tourism	7.968	7.857	Q1
6	Journal of Travel & Tourism Marketing	7.564	7.01	Q1
7	Current Issues in Tourism	7.43	7.811	Q1
8	Journal of Hospitality Marketing & Management	7.022	6.445	Q1
9	Journal of Destination Marketing & Management	6.952	7.755	Q1
10	Tourism Geographies	6.64	6.224	Q1
11	Tourism Management Perspectives	6.586	6.704	Q1

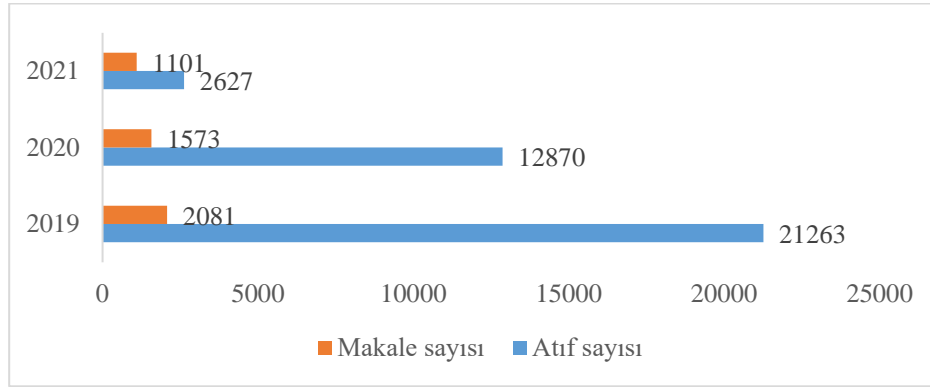
Elde edilen dokümanlara ilişkin atıf ve yayın sayısı, yıl, doküman ve yazar başına ortalama atıf sayısı, h-index ve g-index gibi verilerin görselleştirilmesinde WoS veritabanı, *excel* ve *Publish or Perish* (Harzing, 2007) yazılımlarından faydalanılmıştır. Verilere ilişkin ağ haritalarının oluşturulmasında ise VOSviewer (version 1.6.17) yazılımı kullanılmıştır (van Eck ve Waltman, 2010). VOSviewer yazılımı node ve line (links) kullanımına dayanmaktadır (Seguí-Amortegui, Clemente-Almendros, Medina ve Gala, 2019). Nodes, yazarları, dergileri, ülkeleri, kurumları, referansları ve anahtar kelimeleri temsil edebilir. Nodesler arası Linksler de atıfları, ortak atıfları, işbirliklerini ve birlikte bulunmaları göstermektedir. Küme analizleri ağları gösterir ve grupları ve eğilimleri ortaya çıkarmaya yardım eder (Garrigos-Simon vd., 2019). Bir node'nin büyüklüğü o node'nin temsil ettiği makale, yazar, doküman gibi ağırlığının büyük olduğunu gösterir. Aynı renkteki kümeler bir kümeyi oluşturur ve bu kümenin elemanları birbirleri ile yakın ilişkilidir. Bağlantıların kalın olması yoğun bir işbirliğinin göstergesidir (Seguí-Amortegui vd., 2019).

Veriler VOSviewer yazılımına aktarıldıktan sonra kelime birlikteliği ve bibliyometrik eşleşme analizleri yapılarak görsel haritalar oluşturulmuştur. Bibliyometrik eşleşme iki doküman arası benzerliği ölçmek için bu iki dokümanın birlikte atıf verdiği referans sayısını dikkate alır (Zupic ve Čater, 2015). Kelimelerin birlikte analizi ise bir

içerik analizi tekniğidir ve o alandaki ilişkileri ve kavramsal yapıyı inşa etmek için doküman içerisindeki kelimeleri kullanır (Köseoğlu vd., 2016).

BULGULAR

Araştırma kapsamına alınan 4755 doküman toplamda 36760 atıf almıştır. Makale başına atıf değeri 7.73'tür. Yazar başına makale değeri ise 2.86'dır. Bu makalelere ait *h*-index 56, *g*- index ise 79'dur. Şekil 1'e göre en fazla çalışma ve atıf 2019 yılında yapılmıştır.

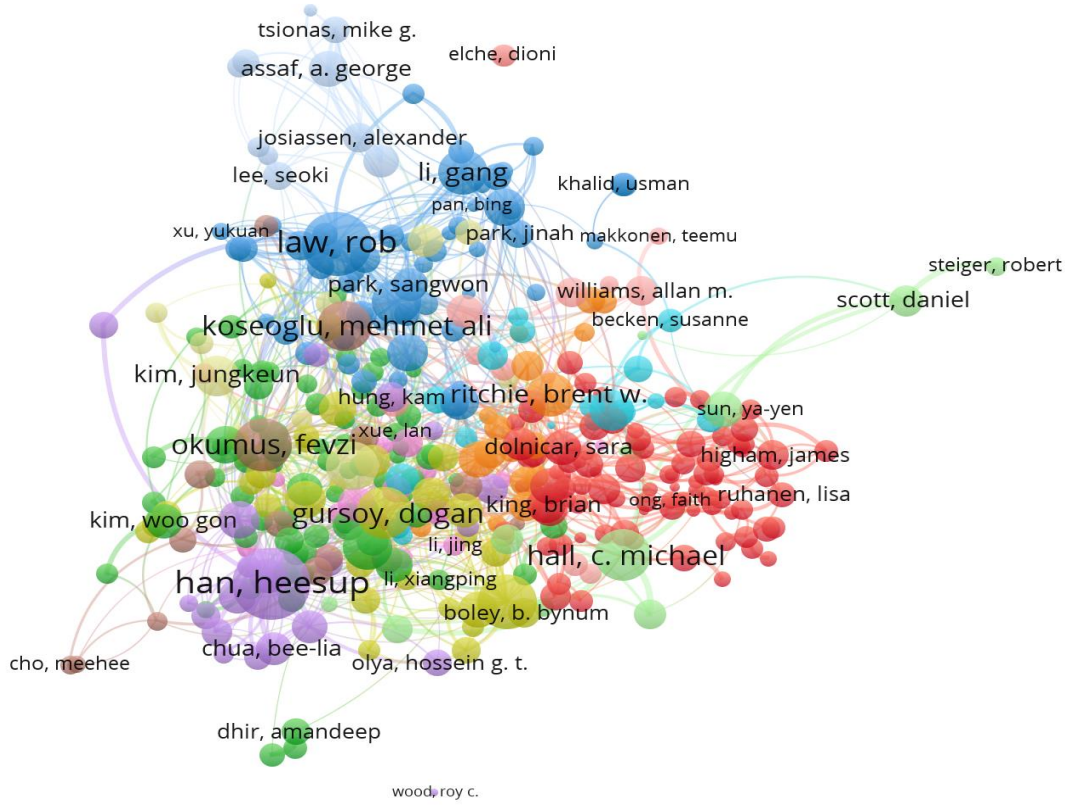

Şekil 1. Yıllara Göre Makale ve Atıf Sayıları

Bibliyometrik eşleşme

Yazarlara Göre Bibliyometrik Eşleşme

7941 yazar içerisinde 401'inin en az "5" yayını bulunmaktadır. Yazarların en az alması gereken atıf sayısı ise "0" olarak belirlenmiştir. Şekil 2, bibliyometrik eşleşme analizine göre yazar ilişkilerini göstermektedir. 401 yazarın her biri için diğer yazarlarla olan bibliyometrik eşleşme bağlantısının toplam gücü hesaplanmıştır. Belirli bir doküman için bağlantı bir öğenin diğer öğelerle olan bağlantılarının sayısını gösterir. Toplam bağlantı gücü ise, bir dokümanın diğer dokümanlarla olan bağlantılarının toplam gücünü ifade etmektedir (Van Eck ve Waltman, 2013). Buna göre toplam bağlantı gücü açısından Heesup Han, Rob Law, Doğan Gürsoy, Fevzi Okumuş, Mehmet Ali Köseoğlu, Collin Michael Hall, önde gelmektedir. 402 yazar farklı renklerde 13 küme oluşturmaktadır. Birinci kümede Girish Prayag, ikinci kümede Fevzi Okumuş, üçüncü kümede Rob Law, dördüncü kümede Doğan Gürsoy, beşinci kümede Choong-Ki Lee, altıncı kümede Heesup Han toplam bağlantı gücü en yüksek araştırmacılarıdır. İlaveten, yedinci kümede Samuel Seongseop Kim, sekizinci kümede Mehmet Ali Köseoğlu, dokuzuncu kümede Songshan (Sam) Huang, onuncu kümede Collin Michael Hall, on birinci kümede Noel Scott, on ikinci kümede Kevin Kam Fung So ve son olarak on üçüncü kümede Albert George Assaf toplam bağlantı gücü açısından ilk sıradadır.

Şekil 2. Bibliyometrik Eşleşme Ağı-Yazarlar

Kaynak: Web of Knowledge. Görselleştirme: VOSviewer

Ayrıca, Tablo 1 toplam bağlantı gücü ve yazarların aldıkları atıf sayısı açısından turizm literatürüne ait son 3 yılın yazar bibliyografik eşleşme sonuçlarını göstermektedir. Buna göre bazı araştırmacılar almış oldukları toplam atıf sayısı açısından ön sıralarda yer alırken toplam bağlantı gücü açısından daha alt sıralara yerleşmektedir.

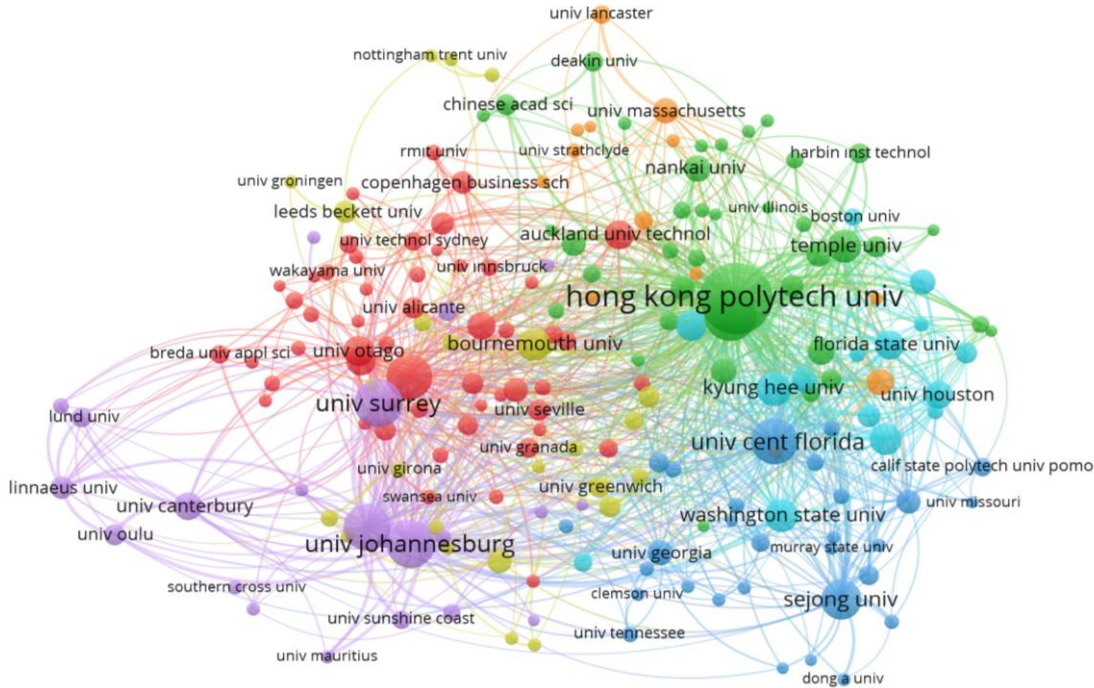
Tablo 1. Turizm literatürünün yazar bibliyografik eşleşme analizi (2019-2021)

Sıra	Yazar	Doküman	Atıf	Toplam bağlantı gücü	h-index	g-index
1	Heesup Han	62	1045	4403.99	19	29
2	Rob Law	61	600	3741.45	14	21
3	Kyle Maurice Woosnam	34	265	2566.21	11	16
4	Fevzi Okumuş	27	336	2428.91	10	18
5	Doğan Gürsoy	30	422	2298.45	10	20
6	Collin Michael Hall	30	1278	2278.46	12	30
7	Mehmet Ali Köseoğlu	24	208	2103.09	8	13
8	Samuel Seongseop Kim	29	269	1979.12	11	15
9	Gang Li	33	434	1819.23	12	20
10	Yang Yang	31	327	1786.89	11	18
23	Stefan Gössling	16	1069	1131.97	10	16
46	Daniel Scott	15	981	856.78	8	15

12	Brent W. Ritchie	28	426	1626.48	12	20
16	Haiyan Song	19	347	1237.94	9	18
31	Tarık Doğru	18	340	1030.18	10	18

Kurumlara göre bibliyometrik eşleşme

Turizm alanında yayın veren kurumların son 5 yıllık ağ haritası aşağıda grlmektedir. Bir kurumun minimum doküman sayısı "10" ve minimum aldığı atıf sayısı "0" seğilerek sonuçlar elde edilmiştir. 2484 kurumun 196 tanesi bu eşik değerleri karşılamaktadır. 196 kurumun her birinin diğer kurumlarla olan atıf bağlantısının toplam gücü hesaplanmıştır. Bu kurumlar farklı renkte 7 küme oluşturmaktadır. Birinci kümede Queensland niversitesi, ikinci kümede Hong Kong Polyteknik niversitesi, çnc kümede Central Florida niversitesi, dördüncü kümede Bournemouth niversitesi, beşinci kümede Johannesburg niversitesi, altıncı kümede Washington State niversitesi ve yedinci kümede Macau niversitesi liderlik etmektedir.

şekil 3. Bibliyometrik Eşleşme Ağı-Kurumlar

Kaynak: Web of Knowledge. Görselleştirme: VOSviewer

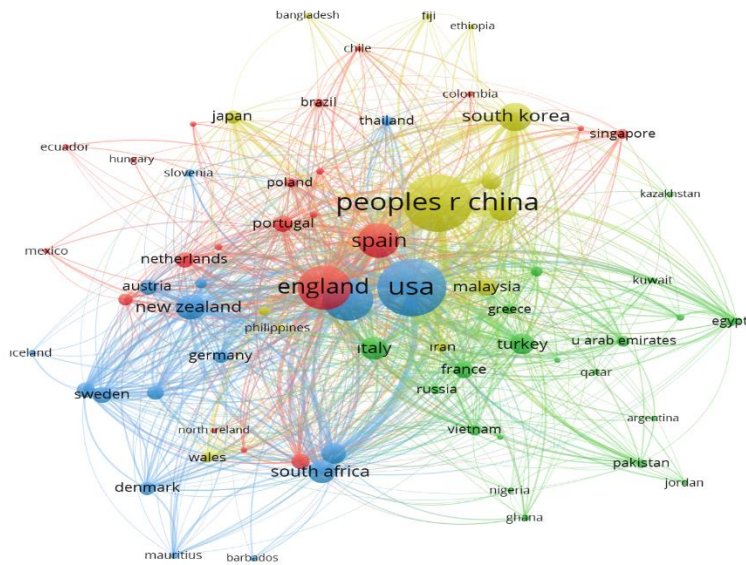
Ayrıca, tablo 2 toplam bağlantı gcu açısından turizm literatürüne ait son 3 yılın kurum bibliyografik eşleşme sonuçlarını göstermektedir. Buna göre toplam atıf sayısı ve bağlantı gcu açısından ilk 10 sıralamada farklılıklar gözlenmektedir.

Tablo 2. Turizm Literatürünün Kurum Bibliyografik Eşleşme Analizi (2019-2021)

Sıra	Kurum	Doküman	Atıf	Toplam bağlantı gücü
1	Hong Kong Polyteknik Üniversitesi	323	2723	20646.04
2	Johannesburg Üniversitesi	145	1415	11572.62
3	Sun Yat Sen Üniversitesi	167	1217	10872.88
4	Surrey Üniversitesi	144	2145	9589.52
5	Central Florida Üniversitesi	136	1114	8642.17
6	Griffith Üniversitesi	135	1580	8263.26
7	Queensland Üniversitesi	131	1192	6881.00
8	Sejong Üniversitesi	100	1408	6826.97
9	Washington State Üniversitesi	68	678	5052.45
10	Temple Üniversitesi	73	720	4961.20
27	Waterloo Üniversitesi	53	1334	2764.51
13	Canterbury Üniversitesi	52	1501	4352.18
24	Linnaeus Üniversitesi	34	1353	2885.36

Ülkelere Göre Bibliyometrik Eşleşme

Şekil 4'te ülkelere göre turizm alanındaki yayınların ağ haritası gösterilmektedir. En az doküman sayısı "5" ve en az atıf sayısı "0" seçildiğinde bu eşik değeri 112 ülkenin 72'si karşılamaktadır. 72 ülkenin her biri için diğer ülkelerle olan bibliyografik eşleşme bağlantısının toplam gücü hesaplanmıştır. Bu haritaya göre toplam bağlantı gücü açısından Çin, USA, İngiltere, Avusturalya ve İspanya önde gelmektedir. 81 ülke farklı renklerde 4 küme oluşturmaktadır. Birinci kümeye İngiltere, ikinci kümeye İtalya ile birlikte Türkiye, üçüncü kümeye Amerika ve dördüncü kümeye Çin liderlik etmektedir.

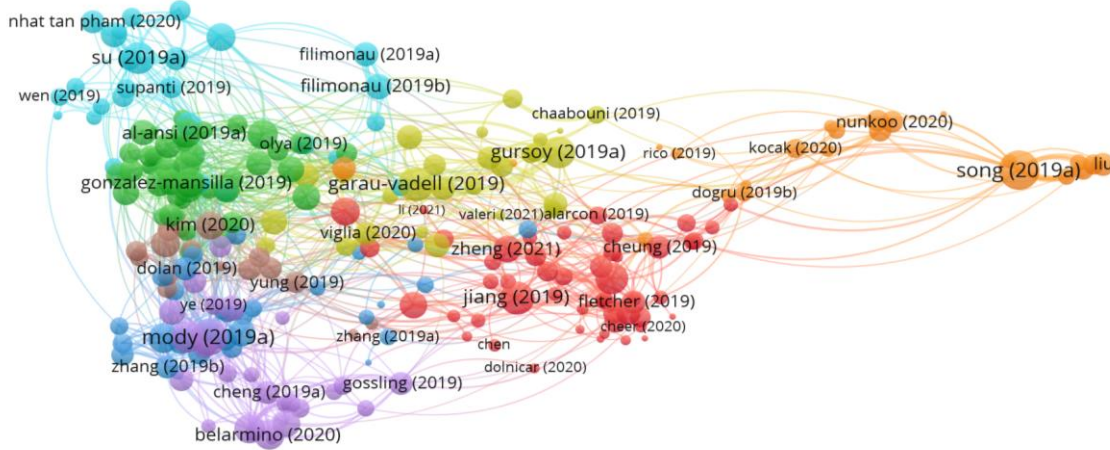

Şekil 4. Bibliyometrik Eşleşme Ağı-Ülkeler

Kaynak: Web of Knowledge. Görselleştirme: VOSviewer

Dokümana Göre Bibliyometrik Eşleşme

4755 doküman içerisinde en az 30 atıf almış 252 yayın tespit edilmiştir. Bir yayının diğer yayınlarla bağlantısı bulunmamaktadır. Geriye kalan 251 yayının diğer yayınlarla olan toplam bağlantı gücü hesaplanmıştır. Bu yayınlar 8 küme oluşturmaktadır. Bu kümeler birinci kümeden itibaren sırası ile Yawei Jiang, Amr Al-Ansi, Xusen Cheng, Joan B. Garau-Vadell, Makarand Mody, Lojun Su, Haiyan Song ve Myung Ja Kim önderlik etmektedir.

Şekil 5. Bibliyometrik Eşleşme Ağı-Dokümanlar

Kaynak: Web of Knowledge. Görselleştirme: VOSviewer

Ayrıca, Tablo 3'e göre, toplam bağlantı gücü açısından Song (2019), Mody (2019), Garau-Vadell (2019), Jiang (2019), Mody (2020) önde gelmektedir. Diğer taraftan toplam atıf sayısı açısından tablodaki dizilim farklılaşmaktadır. Bu açıdan ilk 5 çalışma şu şekildedir; ilk sırada Stefan Gössling ve arkadaşları (599 atıf, toplam bağlantı gücü 38) tarafından 2020 yılında yazılan ve *Journal of Sustainable Tourism* dergisinde yayımlanan *Pandemics, tourism and global change: a rapid assessment of COVID-19* adlı çalışma yer almaktadır. Yine bu çalışma ile birlikte aynı kümede yer alan ikinci çalışma ise Collin M. Hall ve arkadaşlarının (156 atıf, toplam bağlantı gücü 34) 2020 yılında *Tourism Geographies* dergisinde yayımlattıkları *Pandemics, transformations and tourism: be careful what you wish for* adlı çalışma bulunmaktadır. Her iki çalışmada da yazarlar birbirlerinin çalışmalarına ortak olmuşlardır. Üçüncü sırada toplam bağlantı gücü açısından 11. sırada yer alan, Xusen Cheng ve arkadaşları (144 atıf, toplam bağlantı gücü 37) tarafından yazılan ve *Tourism Management* dergisinde yayımlanan *An investigation on online reviews in sharing economy driven hospitality platforms: A viewpoint of trust* adlı çalışma yer almaktadır. Dördüncü sırada Yong Joong Kim ve arkadaşları (142 atıf, toplam bağlantı gücü 32) 2019 yılında *International Journal of Hospitality Management*'da yayımlanan *The effect of green human resource management on hotel employees' eco-friendly behavior and environmental performance* adlı çalışma bulunmaktadır. Beşinci sırada ise Freya Higgins-Desbiolles'in 2020 yılında yazdığı (138 atıf, toplam bağlantı gücü 12), *Tourism Geographies* dergisinde yayımlanan ve Stefan Gössling ile Collin M. Hall'ın da yer aldığı birinci kümede yer alan *Socialising tourism for social and ecological justice after COVID-19 adlı eserdir.*

Tablo 3. Turizm Literatürünün Doküman Bibliyografik Eşleşme Analizi (2019-2021)

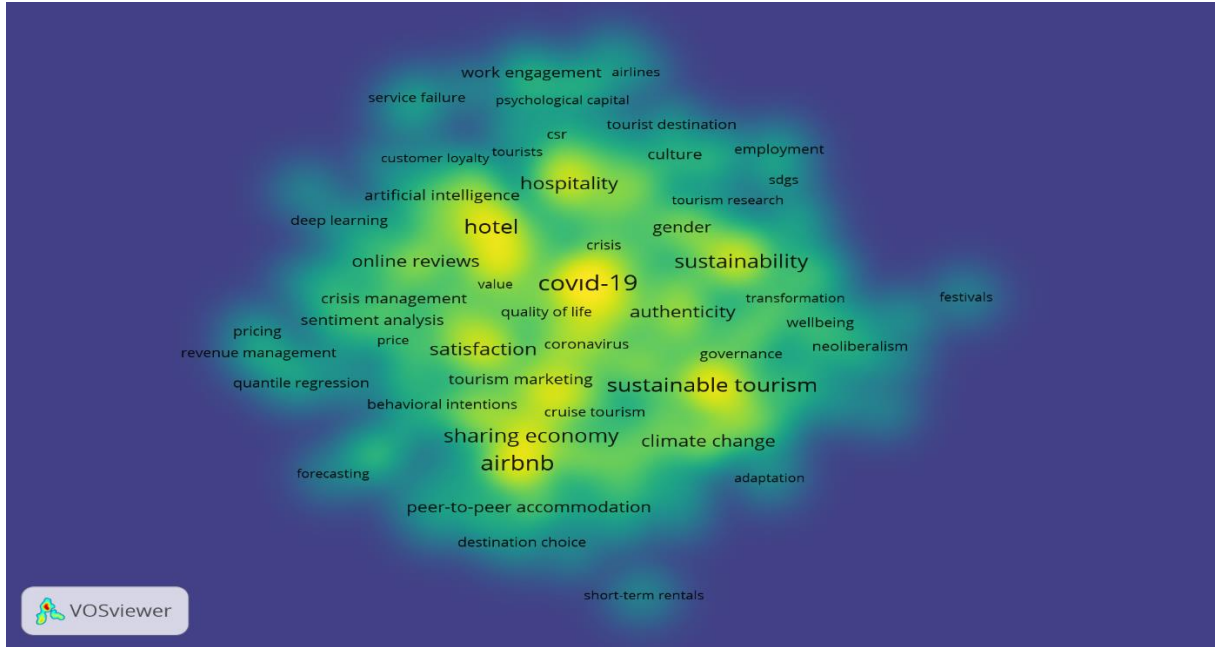
Sıra	Yazar	Başlık	Yıl	Atıf	TBG
1	Song, Haiyan	A review of research on tourism demand forecasting: Launching the <i>Annals of Tourism Research</i> Curated Collection on tourism demand forecasting	2019	97	104.00
2	Mody, Makarand	Parallel pathways to brand loyalty: Mapping the consequences of authentic consumption experiences for hotels and Airbnb	2019	42	83.00
3	Garau-Vadell, Joan B.	Residents' Support for P2P Accommodation in Mass Tourism Destinations	2019	30	80.00
4	Jiang, Yawei	Bibliometric visualisation: an application in tourism crisis and disaster management research	2019	49	75.00
5	Mody, Makarand	Consumption Authenticity in the Accommodations Industry: The Keys to Brand Love and Brand Loyalty for Hotels and Airbnb	2020	32	70.00
6	Su, Lojun	Perceived corporate social responsibility's impact on the well-being and supportive green behaviors of hotel employees: The mediating role of the employee-corporate relationship	2019	65	69.00
7	Brent W.Ritchie	A review of research on tourism risk, crisis and disaster management: Launching the annals of tourism research curated collection on tourism risk, crisis and disaster management	2019	104	67.00
8	Gürsoy, Doğan	Residents' impact perceptions of and attitudes towards tourism development: a meta-analysis	2019	53	67.00
9	Belarmino, Amanda	A critical review of research regarding peer-to-peer accommodations	2020	31	60.00
10	Al-Ansi, Amr	Role of halal-friendly destination performances, value, satisfaction, and trust in generating destination image and loyalty	2019	47	60.00
1	Stefan Gössling	Pandemics, tourism and global change: a rapid assessment of COVID-19	2020	599	38.00
2	Collin M. Hall	Pandemics, transformations and tourism: be careful what you wish for	2020	156	34.00
3	Xusen Cheng	An investigation on online reviews in sharing economy driven hospitality platforms: A viewpoint of trust	2019	144	37.00
4	Yong Joong Kim	The effect of green human resource management on hotel employees' eco-friendly behavior and environmental performance	2019	142	32.00
5	Freya Higgins-Desbiolles	Socialising tourism for social and ecological justice after COVID-19	2020	138	12.00

TBG=Toplam bağlantı gücü

İlaveten, yayınların bağlı buldukları kümeler incelendiğinde birinci kümeden başlayarak sırası ile şu konuların araştırıldığı görölmektedir: pandemi, müşteri davranışı, büyük veri/duygu analizi, turizm teknolojileri, paylaşım ekonomisi (Airbnb), sürdürülebilir turizm, turizm talebi ve sanal/artırılmış gerçeklik.

Kelime Birlikteliği

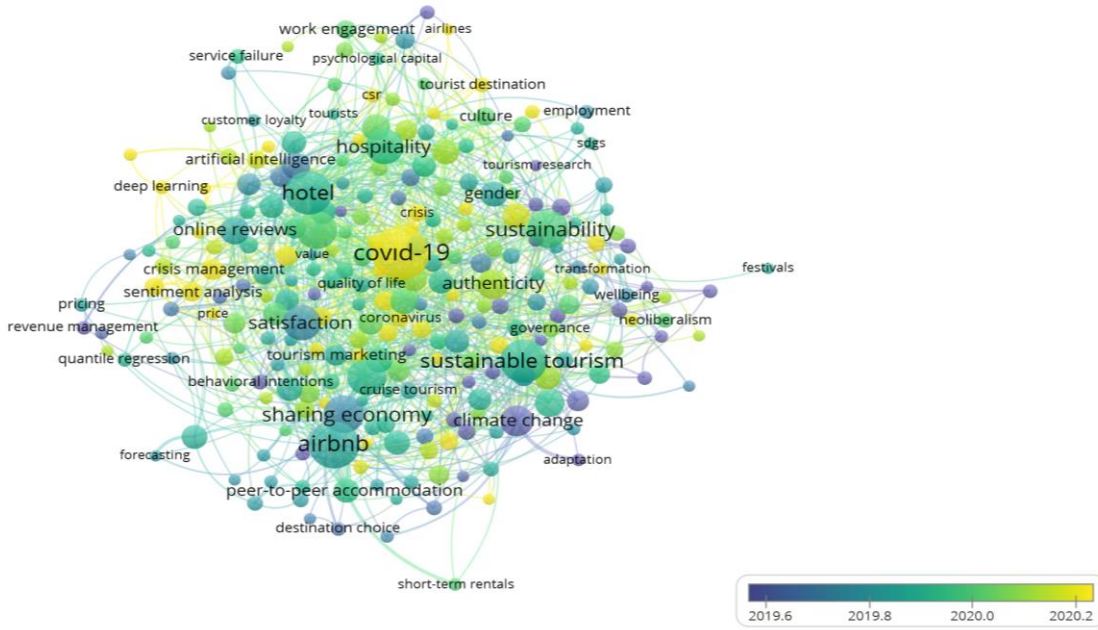
Önde gelen araştırma konuları, yazar anahtar kelimelerinin bir arada bulunmasıyla grafiksel olarak analiz edilmiştir. şekil 6, en çok araştırılan konuları göstermektedir. şekil 7 ise bir anahtar kelimenin geçtiği makalelerin ortalama yayın yılını göstermektedir. Buna göre, 13012 anahtar kelime içerisinden en 10 kez birlikte olan 279 kelime tespit edilmiştir. Daha sağlıklı bir sonuç elde edebilmek için “turizm” anahtar kelimesi ve ülke adları kaldırılmıştır. Sürdürülebilir turizm, paylaşım ekonomisi, airbnb, otel endüstrisi, sürdürülebilirlik ve Covid-19 en çok çalışılan konular arasındadır.

şekil 6. Kelime Birlikteliği Ağı-En Çok Araştırılan Konular.

Kaynak: Web of Knowledge. Görselleştirme: VOSviewer

şekil 7'ye göre öncü araştırmaların çoğu 2021 yılından öncesine aittir. Araştırma eğilimlerine göre ise Covid-19, kriz yönetimi, online araştırmalar, resilience (toparlanma), duygu analizi, derin öğrenme, yemek israfı, yapay zeka, hizmet robotları, sosyal medya, sosyal değişim teorisi ve turizm hareketliliği (mobility) son 3 yılın en önemli araştırma alanları içerisinde yer almaktadır.

Şekil 7. Kelime Birlikteliği Ağı-Araştırma Eğilimleri.

Kaynak: Web of Knowledge. Görselleştirme: VOSviewer

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada 2019-2021 yılları arasındaki turizm araştırmalarının gelişimi bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir. Bibliyometrik eşleşme ve kelime birlikteliği analizleri ile alanın son 3 yıllık entelektüel yapısı ortaya çıkarılmıştır. En üretken turizm araştırmacıları açısından bakıldığında alanın Uzak Doğu ilkeleri ve Amerika Birleşik Devletleri (USA) tarafından domine edildiği görülmektedir. Çok az sayıda araştırmacının da İskandinav ve Okyanusya ülkelerinden çıktığı görülmektedir. Bununla birlikte kurumlar açısından bakıldığında üniversitelerin dağınık bir yapı sergilediği görülmektedir; Uzak Doğu ülkeleri ve USA'nın yanında Okyanusya ve İskandinav ülkelerindeki üniversitelerin de üretken ve etkili olduğu görülmektedir. Ülkeler genelinde bakıldığında ise Çin, Amerika, İngiltere, İspanya ve Avustralya'nın etkisi göze çarpmaktadır. En etkili araştırmalar açısından bakıldığında Covid-19 salgını ve paylaşım ekonomisi konulu çalışmalar ön plana çıkmaktadır.

Salgın hastalıklar, sürdürülebilir turizm, paylaşım ekonomisi, otelcilik endüstrisi, iklim değişikliği ve teknoloji son dönemin popüler konuları arasında yer almaktadır. Ayrıca, sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği, paylaşım ekonomisi ve teknoloji konulu çalışmalar gelecekte de alanın önemli araştırma alanları içerisinde yer alacaktır. Bu durum daha önce gerçekleştirilen çeşitli bibliyometri çalışmaları ile de doğrulanmaktadır (Bastidas-Manzano vd., 2021; Casado-Aranda vd., 2021; Mody vd., 2021; Moyle vd., 2020).

Araştırma sonuçları bazı katkılar yaparak daha önce turizm alanında yapılmış bibliyometrik çalışmalara destek olmaktadır. İlk olarak, bibliyometrik teknik kullanarak okuyucuların turizm bilgi alanına ilişkin bilgi sahibi olmasını sağlamaktadır (Benckendorff ve Zehrer, 2013). Bu sayede araştırmacılar turizm

alanının kavramsal yapısını daha iyi anlamaktadır (Serrano, Sianes ve Ariza-Montes, 2019). İkincisi, bu çalışma turizm alanındaki son 3 yıllık yayınları dikkate alarak öncü dergilerdeki en fazla atıf alan yazar ve çalışmalar arasındaki ilişkileri keşfetmek ve görselleştirmek için bibliyometrik eşleşme ve kelime birlikteliği analizlerini kullanan ilk araştırmadır. Üçüncüsü, yazar, ülke, kurum ve doküman ağları turizm alanındaki görünmez ortaklıkları göstermektedir. Araştırmacıları gösteren kümeler incelendiğinde bu araştırmacıların hangi konularda daha çok çalıştıkları, ne kadar üretken ve verimli oldukları da görülebilmektedir. Bu nedenle bu sonuç yeni araştırmacıların alanda işbirliğine gidebilecekleri araştırmacıları görebilmelerini sağlaması açısından önemlidir. Ayrıca, hangi ülke ve üniversitelerin turizm alanında daha üretken ve etkin olduğu da görülebilmektedir. Belli bir alanındaki araştırmacıların üretken ve etkin olması da üniversite ve ülke performanslarına olumlu yansımaktadır. Dolayısıyla bu çalışma bir araştırmacı grubunun belli bir bilim alanının uluslararası ölçekte gelişiminde ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Son olarak bu alışma Covid-19 sürecinde turizm araştırmalarının ağırlıklı olarak hangi konuları içerdiğini göstermekte ve gelecekte üzerinde daha çok çalışılması muhtemel araştırma alanlarına ilişkin fikir vermektedir. Bu sayede araştırmacılar belli araştırma alanına ilişkin eğilimleri belirleyebilmektedir (Vatananan-Thesenvitz, Schaller ve Shannon, 2019). Pratik açıdan bakıldığında ise turizm işletme ve destinasyon yöneticilerine pazarlama çalışmalarına yardımcı olabilir. Örneğin bu çalışmanın sonuçlarına göre yöneticiler paylaşım ekonomisi, kriz yönetimi, sürdürülebilirlik, artırılmış ve sanal gerçeklik, büyük veri gibi konular üzerine yoğunlaşabilir.

Her çalışmada olduğu gibi bu çalışmanın da belli kısıtları bulunmaktadır. Öncelikle araştırma verileri WoS veri tabanında SSCI index ve Q1 sınıflamasına giren ve turizm bilim alanı ile ilgili araştırmalar kabul eden dergileri içermektedir. Oysaki bu dergiler dışında diğer hakemli dergilerde yayımlanan ve etkisi yüksek araştırmalar da bulunmaktadır. Bu nedenle gelecekte benzer araştırma yapacakların diğer indeksleri de araştırma kapsamına almaları önerimizdir. Diğer taraftan WoS dünyanın en büyük küresel veri tabanlarından biridir ve bilimsel yayınların analizinde sıklıkla kullanılmaktadır (Guo, Huang, Guo, Li, Guo ve Nkeli, 2019). İkincisi bu çalışma son 3 yıllık dönemi içeren araştırma verilerini kapsamaktadır. Bilimsel alanın yapısını ve gelişim sürecini daha net görebilmek için daha uzun bir dönemi kapsayan araştırmaların da analize dâhil edilmesi gerekir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Teşekkür: Katkılarından dolayı hakemlere teşekkür ederim.

Destek Bilgisi: Herhangi bir kurum ve/veya kuruluştan destek alınmamıştır.

Etik Onayı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Güncel Turizm Araştırmaları

Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazar(lar)ına aittir.

Bilgilendirilmiş Onam Formu: Tüm taraflar kendi rızaları ile çalışmaya dâhil olmuşlardır.

Etik Kurul Onayı: Çalışma kamuya açık ikincil verilerin kullanılmasıyla oluşturulmuştur.

Veri Kullanılabilirlik Beyanı: Araştırma verileri paylaşılmamıştır.

KAYNAKÇA

- Ali, F., Park, E. (Olivia), Kwon, J., ve Chae, B. (Kevin). (2019). 30 years of contemporary hospitality management: Uncovering the bibliometrics and topical trends. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 31(7), 2641–2665. <https://doi.org/10.1108/IJCHM-10-2018-0832>
- Bastidas-Manzano, A. B., Sánchez-Fernández, J., ve Casado-Aranda, L. A. (2021). The Past, Present, and Future of Smart Tourism Destinations: A Bibliometric Analysis. *Journal of Hospitality and Tourism Research*, 45(3), 529–552. <https://doi.org/10.1177/1096348020967062>
- Benckendorff, P., ve Zehrer, A. (2013). A network analysis of tourism research. *Annals of Tourism Research*, 43(Mci), 121–149. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2013.04.005>
- Bhowmik, P. (2021). Heritage Tourism: a bibliometric review. *Anatolia*. <https://doi.org/10.1080/13032917.2021.1875250>
- Casado-Aranda, L. A., Sánchez-Fernández, J., ve Bastidas-Manzano, A. B. (2021). Tourism research after the COVID-19 outbreak: Insights for more sustainable, local and smart cities. *Sustainable Cities and Society*, 73(103126). <https://doi.org/10.1016/J.SCS.2021.103126>
- Comerio, N., ve Strozzi, F. (2019). Tourism and its economic impact: A literature review using bibliometric tools. *Tourism Economics*, 25(1), 109–131. <https://doi.org/10.1177/1354816618793762>
- García-Lillo, F., Úbeda-García, M., ve Marco-Lajara, B. (2016). The intellectual structure of research in hospitality management: A literature review using bibliometric methods of the journal *International Journal of Hospitality Management*. *International Journal of Hospitality Management*, 52, 121–130. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2015.10.007>
- Garrigos-Simon, F. J., Narangajavana-Kaosiri, Y., ve Narangajavana, Y. (2019). Quality in Tourism Literature: A Bibliometric Review. *Sustainability*, 11(3859). <https://doi.org/10.3390/su11143859>
- Guo, Y. M., Huang, Z. L., Guo, J., Li, H., Guo, X. R., ve Nkeli, M. J. (2019). Bibliometric analysis on smart cities research. *Sustainability (Switzerland)*, 11(13). <https://doi.org/10.3390/su11133606>

- Güzeller, C. O., ve Çeliker, N. (2019). Bibliometrical analysis of Asia Pacific Journal of Tourism Research. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 24(1), 108–120. <https://doi.org/10.1080/10941665.2018.1541182>
- Güzeller, C. O., ve Çeliker, N. (2018). Bibliometric analysis of tourism research for the period 2007-2016. *Advances in Hospitality and Tourism Research*, 6(1), 1–22. <https://doi.org/10.30519/ahtr.446248>
- Habibi, A., Mousavi, M., Jamali, S. M., ve Ale Ebrahim, N. (2021). A bibliometric study of medical tourism. *Anatolia*, 1–11. <https://doi.org/10.1080/13032917.2021.1954042>
- Harzing, A.-W. (2007). *Publish or Perish*. Tarma Software. <https://harzing.com/resources/publish-or-perish>
- Jiang, Y., Ritchie, B. W., ve Benckendorff, P. (2019). Bibliometric visualisation: an application in tourism crisis and disaster management research. *Current Issues in Tourism*, 22(16), 1925–1957. <https://doi.org/10.1080/13683500.2017.1408574>
- Khanra, S., Dhir, A., Kaur, P., ve Mäntymäki, M. (2021). Bibliometric analysis and literature review of ecotourism: Toward sustainable development. *Tourism Management Perspectives*, 37. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2020.100777>
- Kırtıl, İ. G., ve Aşkun, V. (2021). Artificial Intelligence in Tourism: A Review and Bibliometrics Research. *Advances in Hospitality and Tourism Research (AHTR)*, 9(1), 205–233. <https://doi.org/10.30519/ahtr.801690>
- Koseoglu, M. A., Rahimi, R., Okumus, F., ve Liu, J. (2016). Bibliometric studies in tourism. *Annals of Tourism Research*, 61, 180–198. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2016.10.006>
- Köseoglu, M. A., Sehitoglu, Y., ve Parnell, J. A. (2015). A bibliometric analysis of scholarly work in leading tourism and hospitality journals: the case of Turkey. *Anatolia*, 26(3), 359–371. <https://doi.org/10.1080/13032917.2014.963631>
- Leung, X. Y., Sun, J., ve Bai, B. (2017). Bibliometrics of social media research: A co-citation and co-word analysis. *International Journal of Hospitality Management*, 66, 35–45. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2017.06.012>
- Li, Z., Huo, T., Shao, Y., Zhao, Q., ve Huo, M. (2021). Inbound tourism—a bibliometric review of SSCI articles (1993–2021). *Tourism Review*, 77(1), 322–338.
- Martorell Cunill, O., Socias Salvá, A., Otero Gonzalez, L., ve Mulet-Forteza, C. (2019). Thirty-fifth anniversary of the International Journal of Hospitality Management: A bibliometric overview. *International Journal of Hospitality Management*, 78(December 2018), 89–101. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2018.10.013>
- Mavric, B., Öğretmenoğlu, M., ve Akova, O. (2021). Bibliometric analysis of slow tourism. *Advances in Hospitality and Tourism Research (AHTR)*, 9(1), 157–178. <https://doi.org/10.30519/AHTR.794656>
- Merigó, J. M., Mulet-Forteza, C., Martorell, O., ve Merigó-Lindahl, C. (2020). Scientific research in the tourism, leisure and hospitality field: a bibliometric analysis. *Anatolia*, 31(3), 494–508. <https://doi.org/10.1080/13032917.2020.1771602>
- Merigó, J. M., Mulet-Forteza, C., Valencia, C., ve Lew, A. A. (2019). Twenty years of Tourism Geographies: a bibliometric overview. *Tourism Geographies*, 21(5), 881–910. <https://doi.org/10.1080/14616688.2019.1666913>

- Michael Hall, C. (2011). Publish and perish? Bibliometric analysis, journal ranking and the assessment of research quality in tourism. *Tourism Management*, 32(1), 16–27. <https://doi.org/10.1016/j.TOURMAN.2010.07.001>
- Mody, Makarand Amrish, Lydia Hanks, ve Mingming Cheng. (2021). Sharing economy research in hospitality and tourism: a critical review using bibliometric analysis, content analysis and a quantitative systematic literature review. *International Journal of Contemporary Hospitality Management* 33(5):1711–45. doi: 10.1108/IJCHM-12-2020-1457.
- Moyle, B., Moyle, C. lee, Ruhanen, L., Weaver, D., ve Hadinejad, A. (2020). Are we really progressing sustainable tourism research? A bibliometric analysis. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(1), 106–122. <https://doi.org/10.1080/09669582.2020.1817048>
- Mulet-Forteza, C., Genovart-Balaguer, J., Merigó, J. M., ve Mauleon-Mendez, E. (2019). Bibliometric structure of IJCHM in its 30 years. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 31(12), 4574–4604. <https://doi.org/10.1108/IJCHM-10-2018-0828>
- Mulet-Forteza, C., Martorell-Cunill, O., Merigó, J. M., Genovart-Balaguer, J., ve Mauleon-Mendez, E. (2018). Twenty five years of the Journal of Travel ve Tourism Marketing: a bibliometric ranking. *Journal of Travel and Tourism Marketing*, 35(9), 1201–1221. <https://doi.org/10.1080/10548408.2018.1487368>
- Nusair, K., Butt, I., ve Nikhashemi, S. R. (2019). A bibliometric analysis of social media in hospitality and tourism research. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 31(7), 2691–2719. <https://doi.org/10.1108/IJCHM-06-2018-0489>
- Okumus, B., Koseoglu, M. A., ve Ma, F. (2018). Food and gastronomy research in tourism and hospitality: A bibliometric analysis. *International Journal of Hospitality Management*, 73(October 2017), 64–74. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2018.01.020>
- Palácios, H., de Almeida, M. H., ve Sousa, M. J. (2021). A bibliometric analysis of trust in the field of hospitality and tourism. *International Journal of Hospitality Management*, 95, 102944. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2021.102944>
- Ramos-Rodríguez, A. R., ve Ruíz-Navarro, J. (2004). Changes in the intellectual structure of strategic management research: A bibliometric study of the Strategic Management Journal, 1980-2000. *Strategic Management Journal*, 25(10), 981–1004. <https://doi.org/10.1002/SMJ.397>
- Rauniyar, S., Awasthi, M. K., Kapoor, S., ve Mishra, A. K. (2021). Agritourism: structured literature review and bibliometric analysis. *Tourism Recreation Research*, 46(1), 52–70. <https://doi.org/10.1080/02508281.2020.1753913>
- Rodríguez-López, M. E., Alcántara-Pilar, J. M., Del Barrio-García, S., ve Muñoz-Leiva, F. (2020). A review of restaurant research in the last two decades: A bibliometric analysis. *International Journal of Hospitality Management*, 87, 102387. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2019.102387>
- Ruhanen, L., Weiler, B., Moyle, B. D., ve McLennan, C. lee J. (2015). Trends and patterns in sustainable tourism research: a 25-year bibliometric analysis. *Journal of Sustainable Tourism*, 23(4), 517–535. <https://doi.org/10.1080/09669582.2014.978790>
- Sainaghi, R., Köseoglu, M. A., d’Angella, F., ve Lawerh Tehheh, I. (2019). Foundations of hospitality performance measurement research: A co-citation approach. *International Journal of Hospitality Management*, 79, 21–40. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2018.12.006>

- Seguí-Amortegui, L., Clemente-Almendros, A., Medina, R., ve Gala, M. G. (2019). Sustainability and Competitiveness in the Tourism Industry and Tourist Destinations: A Bibliometric Study. *Sustainability*, 11(6351). <https://doi.org/10.3390/su11226351>
- Serrano, L., Sianes, A., ve Ariza-Montes, A. (2019). Using Bibliometric Methods to Shed Light on the Concept of Sustainable Tourism. *Sustainability*, 11(6964), 2–25. <https://doi.org/10.3390/su11246964>
- Sigala, M., Kumar, S., Donthu, N., Sureka, R., ve Joshi, Y. (2021). A bibliometric overview of the Journal of Hospitality and Tourism Management: Research contributions and influence. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 47(March), 273–288. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2021.04.005>
- Singh, R., Sibi, P. S., ve Sharma, P. (2021). Journal of ecotourism: a bibliometric analysis. *Journal of Ecotourism*, 1–17. <https://doi.org/10.1080/14724049.2021.1916509>
- Singh, R., Sibi, P. S., Sharma, P., Tamang, M., ve Singh, A. K. (2021). Twenty Years of Journal of Quality Assurance in Hospitality ve Tourism: A Bibliometric Assessment. *Journal of Quality Assurance in Hospitality and Tourism*. <https://doi.org/10.1080/1528008X.2021.1884931>
- Strandberg, C., Nath, A., Hemmatdar, H., ve Jahwash, M. (2018). Tourism research in the new millennium: A bibliometric review of literature in Tourism and Hospitality Research. *Tourism and Hospitality Research*, 18(3), 269–285. <https://doi.org/10.1177/1467358416642010>
- van Eck, N. J., ve Waltman, L. (2010). Software survey: VOSviewer, a computer program for bibliometric mapping. *Scientometrics*, 84(2), 523–538. <https://doi.org/10.1007/s11192-009-0146-3>
- Van Eck, N. J., & Waltman, L. (2013). VOSviewer manual. *Leiden: Univeristeit Leiden*, 1(1), 1-53.
- Vatananan-Thesenvitz, R., Schaller, A.-A., ve Shannon, R. (2019). *sustainability A Bibliometric Review of the Knowledge Base for Innovation in Sustainable Development*. <https://doi.org/10.3390/su11205783>
- Zupic, I., ve Čater, T. (2015). Bibliometric Methods in Management and Organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429–472. <https://doi.org/10.1177/1094428114562629>.